

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In quo hæreses & mores Pelagij contra naturæ humanæ sanitatem, ægritudinem & medicinam ex S. Augustino recensentur ac refutantur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

12. Tres actus comprehendit illud principiu[m] salutis, fidem, desiderium sanitatis & orationem.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13650

multo efficacius ipsâ gratiâ proritantium) qui tamen non idcirco habent voluntatem; sed vel resistendo, vel tandem ultro cedendo illam sibi-metipsis sua libertate tribuunt? Quis non videt innumeros habere presentissimam oculis suis lucem, sive cernendi potestatem, qui à semetipsis fumunt ipsam cernendi vel non cernendi voluntatem? Quis denique non videt in hâc ipsâ causâ quam tractamus, & juxta recentiorum sententiam cum quibus agimus, ex multis honorum affectuum irritatione provocatis, alios sua voluntate cedere, alios eadem voluntate resistere, atque ita resistendi cedendique voluntatem non aliunde quam à sua libertate huc illuc se flectente, et si non sine gratiâ, proficere? Ac talem voluntatem sua libertate gratiâ provocanti adungere, nonne hoc ipsum est *receptionem boni à semetipso inchoare*? Nonne hoc est *aliunde Deo placere nisi ex eo quod ipse donaverit*? Donavit enim ipsam quidem habendam voluntatis potestatem, sed ex ipsâ non placetur Deo, cum eam habeant multi qui non placent Deo, sed suam non adjungendo voluntatem duplicent Deo. Nec per ipsam inchoatur receptio boni, sed per ipsam consentiendi voluntatem; bonum enim quod in hominis restauratione recipitur non est aliud quam magna voluntas bene vi-

vendi: cujus non talis gratiâ, sed ipsa prima voluntas est inchoatio. Quæ voluntas per nullam omnino gratiam potentialem, per nullam omnino gratiam, quæ non subiciat voluntatem, per nullam omnino gratiam quæ communis sit bonis & malis, ut sapius Augustinus docet, donatur à Deo; sed liquidem talis voluntas gratiâ etiam simul influente & cooperante sequitur, ea naturalis illius possibilitatis etsi aliquanto nobilior factus est, nullo modo peculiare ipsius Dei vel ipsius gratiæ donum. Sed hæc de re alibi ex professo disputandum est. Nunc ista duo hic scire sufficit: Primum in eo puncto totâ cum Gallicanis illis Presbyteris constitisse controversiam, uter primum discerneret hominem ab homine, qui ex simili massa procreatus, in simili damnationis causa constitutus est, an homo volendo, an Deus ipsam voluntatem, hoc est volitionis actum largiendo: Alterum, hoc primum salutis initium idcirco Massilienses ex sua libertate religasse, ut fatales illas tabulas, & necessitates atque inde nascentes desperationes sua voluntate frangerent. Quod apertissime solum & unicum illum voluntatis internâ gratiâ pulsata flexum nutumque sibi servando, tanta facilitate consequuntur, ac si nudâ illâ naturali possibilitate & libertate uterentur.

Tres actus comprehendit illud principium salutis,
fidem, desiderium sanitatis,
& orationem.

C A P V T X I I

CÆTERVM istud salutis initium suam nonnullam habet latitudinem. Quod ut melius ex mente Massiliensium intelligatur observari debet, esse duo in hominis sanatione distinguenda. Ipsa curationis opera, quibus reipâ ægritudo pellitur, & ea quæ curationem quadam necessitate præcedunt. Curationis opera sunt, exercitium, diæta, medicinarum appositio, & hujusmodi quibus morbus paulatim cedit & sanitas procuratur. Præcedunt in ægroto, Medici desiderium, advocatio, & recta de ipsius arte credulitas: quamvis ad ipsam sanitatem inducendam nihil per se ipsa laboranti conferrant. Neque enim propterea quisquam sanus hoc ipso redditur, quia sanitatis incensus desiderio Medicum vocat, cujus peritiæ plurimum fidit.

Sic ergo in spirituali hominis sanatione statuendum est, aliud esse ipsâ curationis opera aliud præambula ad inchoandam curationem. Curationis opera sunt quibus reipâ in animo procreatur salus, ut sunt baptismatis aliorumque Sacramentorum applicatio, & in primis exercitiū ac diæta spiritualis, per quæ singulorum vitiorum ægritudines pedetentim fugantur animo, & sanitas convalescit, Nam singula-

rum virtutum opera, quibus exercendi sunt qui sanitatem assequi cupiunt, ita sunt jam obtentæ alicujus sanitatis officia, ut simul sint restantis ægritudinis remedia. Præcedunt verò animorum curationem, Medicum quærere, Medico fidere & à Medico velle sanari.

Hæc observata distinctione Massilienses ingenue confitentur tantam ex peccato primi hominis consecutam esse animorum ægritudinem, & virium humanarum stragem, ut non solum sanitatem suam nullo opere consummare non possint, sed nec incipere nec promovere. Nam hoc est illud quod eos ante capite primo presentis libri ex testimonijs Prosperi & Hilarij dixisse demonstravimus, propter nimiam ægritudinem & labefactatas peccato vires ad nullum opus bonum incipientem, nedum perficiendum quemquam sibi posse sufficere. Hoc enim inchoatæ saltem sanitatis effectum vel aliquam ipsius curationis partem esse volunt: atque eorum utrumvis per solam Dei gratiam esse tribendum. Quemadmodum qui fractis cruribus omnibusque progressionis ac motus organis dissolutis jacet, nullum omnino ambulationis motum vel incipere vel perficere potest nisi aliquid saltem robur ope medicinalis curationis accesserit.

Sed

Sed quemadmodum iste tantopere debilitatus, atque ad eò omni omnino ambulandi potestate privatus, potest tamen audità Medici præstantiâ & benignitate desiderare sanitatem, & parati Medici opem poscere, cum istud nullius sit potestatis indicium, neque ulla uel sanitatis vel curationis pars: Ita congruum esse putant ut quando hominibus salus animæ, hoc est benevivendi potestas à Christo Medico & Salvatore restauranda prædicatur, saltem possent audita ejus vocatione per illam naturalem libertatem credere quæ de Medico prædicantur, desiderare sanitatem, & ejus auxilium flagitare: Nam hæc non sunt ulla sanitatis portio sed præambula. Nec enim, ut quidam eorum dicit, cum voluerit quis sanitate perfruat, aut de egritudine morbo pro arbitrij sui desiderio liberatur. Ex illis igitur tribus, quæ à Massiliensibus superstiti illi libertati tribuuntur, & quæ alia nonnulla sub se continent,

Primum est credere Medico, hoc est, fides in Christum, de qua sic Hilarius: Consequens putant exhibendam ab eo fidem, cuius natura id voluntate conditoris concessum est. Et Prosper: Univerfis hominibus propitiationem quæ est in Sacramento sanguinis Christi sine exceptione esse propositam ut quicumque ad fidem & ad Baptismum accedere voluerint salvi esse possint. Et rursum: Ab his eam (vitam æternam) apprehendi, qui Deo sponte crediderint, & auxilium gratis merito credulitatis acceperint. Et hoc est quod, ut Hilarius refert, nolunt credendi voluntatem donari. Itemque quod dicunt talem omnibus remansisse voluntatem, sive volendi potestatem, quæ vel contemere quis valeat vel obedire. Intelligunt enim illam primam voluntatem, quæ fit ut illi primo mandato, quo credere jubemur, vel obeditur vel resistitur. Illa quippe phrasis ex Apostolo derivata est qui ipsum credere vocat, obedire fidei & Evangelio. Istam credendi potestatem sapissime Semi-Pelagiani omnes prædicant, ut non opus sit immorari in re manifesta pluribus.

Neque verò hic illam solam fidem intelligunt, quæ quis communes articulos Christianæ Religionis veros esse consentit; sed potissimum illam, quæ quis secundum Apostolum credit in eum qui iustificat impium, hoc est in Christum IESUM generis humani Medicum & Salvatorem. Hoc enim magis ex professo sanationem ægroti hominis respicit. Vnde illi fidei conjungere solent desiderium sanitatis. Vtrumque breviter exprimit Hilarius, cum eos sentire dicit: congruum esse prædicationi, ut cum prostratis & morquam suis viribus surrecturis annunciatum obvianda salutis occasio; eo merito quo voluerint & crediderint à suo morbo posse sanari, & totius sanitatis consequantur effectum. Vides requiri fidem quæ illi qui habent velle sanari, credant etiam se à Christo Medico posse sanari. De qua sanitatis assequendæ voluntate paulo inferius idem dicit: Nullam ita depravatam vel extinctam, naturam, putant ut non debeat, vel possit se velle sanari. Quo sensu in eadem Epistola profitentur arbitrium lapsi hominis ad hoc tantum esse liberum, ut velit vel

non sit admittere medicinam, hoc est ut velit vel nolit per Salvatoris medicamenta & Sacramenta sanari. Et in Epistola Prosperi, ut quicumque ad fidem & ab Baptismum, accedere voluerint, salvi esse possint. Siquidem velle baptizari non est aliud quam tali regenerationis remedio omnibus proposito sine quo ex Medici præscripto non potest esse salus velle sanari. Ipsi quippe constantissimè tueri solent, Neminem ut Prosper eorum sensum exprimit, per opera sua, sed per Dei gratiam regeneratione salvari; nullumque in regnum suum constituisse Deum nisi per Sacramentum regenerationis asserere. Vnde eadem sunt, velle baptizari & tali Christi medicamine velle sanari. Quod sanitatis desiderium nullam sanitatis partem esse volunt, ideoque facile per illas libertatis reliquias posse prædari. Neque enim, ut ait Hilarius, alicui operi curationis eorum, unquamque ægrotum velle sanari. Nam velle sanari, est nondum habitam accipere velle sanitatem. Vnde Augustinus in illo errore constitutus, vocabat hoc accipiendi voluntatem, nisi inquit, quis credat, & in accipiendi voluntate permaneat, non accipit Spiritum Sanctum ad operandum, gratiam scilicet ad operandum necessariam.

Porro hanc sanitatis voluntatem non intelligunt Massilienses esse nudum sanitatis desiderium, sed simul precibus & gemitis expressam ut Deus ægrotantibus sanitatem impertiri velit. Hoc uno brevi & efficaci verbo Hilarius notat cum illam voluntatem supplicem vocat: supplicis voluntate velle sanari. Volunt igitur hominem posse ac debere Deo pro obtinenda sanitate supplicare. Sic intellexit eorum sententiam Augustinus. Attendant ergo, inquit, quomodo falluntur, qui putant esse à nobis non dari nobis, ut petamus, queramus, pulsemus. Et paucis interjectis: Nec volumus intelligere etiam hoc divini muneris esse, ut OREMUS, hoc est petamus, queramus atque pulsemus. Et hoc eodem sensu ipsemet olim Semi-Pelagianam opinionem traderat. Putabat enim, si ipsi tellanti credimus fidem non esse donum Dei, sed à nobis esse in nobis & deo. per illam nos impetrare Deum. Impetrare namque proprium orationis est. Vnde paulo inferius: Neque enim putabam fidem Dei gratia præveniri ut per illam nobis daretur, quod posceremus utiliter &c. Et hoc est quod Prosper Massilienses sentire dicit, posse hominem ad hanc gratiam quam in Christo (per baptismum) renascitur pervenire, per naturalem scilicet facultatem petendo, pulsando &c.

Hæc sunt illa tria quibus præstandis Massilienses reliquias pristinæ libertatis sufficere posse voluerunt. Quæ sæpe sola fidei expressione indicantur. Fides enim in primis propter impetrandas vires & robur animi necessaria est. Vnde illud toties ab Augustino inculcatum: Fides impetrat quod lex imperat. Impetrat enim petendo, querendo, pulsando, quicquid ad a gritudine pellendam obtinendamque sanitatem opus fuerit. Atque ista causa est cur fere non nisi fidei reminisci solent; quia sub fide, orationem ejus comitem, quæ

Cass. coll. 13

Ad Rom. 1. & 10.

Initio Epistolæ ad August.

In Epist. ad August.

Ibid.

Epist. ad August.

In exp. quarumdam propos. ad Rom. & ad Gal.

Lib. de don. p. 17. c. 3.

Lib. de pre. fide. non esse donum Dei, sed à nobis esse in nobis & deo. 53. c. 3.

Epist. ad August.

August.

quæ pro pellenda ægitudine, & impetranda nobis fides impetrat, qua incipit à nobis. Ecce fides impetrare dicitur: quod oratio ex fide sua impetrat.

Lib. de dono
Augustini: Sed hæc, inquit, ut à Deo detur
prop. c. 17.

Alij quadruplices actus ad quos hominem sufficere volunt,
Timor, dolor, diligentia, voluntas bene vivendi. De sententia
Cassiani; & quid ei semina virtutum
inserta naturaliter.

CAPVT XIII.

CÆTERVM tamen ista tria præcipua sunt, quibus ab homine salutem inchoari posse Massilienses tradunt, sub illis tamen & alia nonnulla videntur velle comprehendere. Nam quod apud Hilariam dicant excerrita voluntate ægrotum velle sanari, mysterio nequaquam caret. Volunt enim & alia nonnullorum actuum genera inter initium fidei & orationem plerumque interposita eadem superstitite libertate posse proficere, inter illos primi sunt timor mortis atque suppliciorum post mortem impendentium quo peccatoribus comminatur Deus. Nam apud Hilariam dicunt posse saltem periculum demonstrata mortis horreti. Periculum vocant propter imminentes à morte penas. Et paulo post: Nam si non potest timere quis, unde terretur nisi ea voluntate qua sumitur, ab alio scilicet dante, non ex eo culpandus est quod nunc non videt.

Secundi generis actus sunt dolor, si non penitentia saltem de tanta sua infirmitate qua recte vivere & penitere non potest. Quo perit, inquit, tanta extrinsecus correptionis instantia, si non ab homine et si non fides integra, saltem vel dolor compuncta infirmitate exortatur? Et iterum: Si autem est vel qualiscumque dolor qui ad exhortationem corripientis oritur, hanc ipsam dicunt causam &c.

Tertij generis est aliqua voluntatis diligentia seu sollicitudo seu devotio, nempe ad assequenda Dei dona quibus procuratur sanitas. Ita demum, inquit de illis Prosper, posse unumquemque ad correctionem aut ad profectum vocari, si se sciat SVA DILIGENTIA bonum esse posse, mediate scilicet quia diligentia, Dei impetrat adiutorium. Et superius: Ut de vita æterna nemo desperet, cum voluntaria devotioni remuneratio sit parata. Quam devotionem sapientissime Faustus & Cassianus inculcant, nihil est autem eis aliud quam quædam sollicita voluntatis in credendo petendisque remedijs promptitudo. Vnde sub actibus præcedentibus ferè comprehenditur.

Quarti generis actus æquè imperfecti sunt ut præcedentes nolle peccare, seu velle recte vivere, non illa plena voluntate quam efficacem vocant, illa liquidem provectæ sanitatis fructus est, sed inefficaci quadam velleitate, que propter infirmitatem nullum effectum nisi fortè supplices preces parit. Hanc videtur Augustinus in errore Massiliensium

A constitutus expressisse cum dixit: Nostrium est credere & velle, illius autem dare credentibus & velle. In expo. qua lentibus facultatem bene operandi. Vbi illud velle ruidam pro- quod post fidem ponitur nihil aliud videtur esse nisi voluntas operandi seu bene vivendi sed infirma: quod & antithesis subjuncta potest; illius est volentibus dare facultatem bene operandi, quam scilicet etsi jam volentes, non habebant; sed apertissime sententiam illam suam in eodem libro exprimit: Libertum, inquit, arbitrium perfectè fuit in primo homine; in nobis autem ante gratiam non est liberum arbitrium non peccemus, sed tantum ut peccare nolumus. Ecce in Massiliensium errore constitutus (quem in isto libro se professum esse confitetur) apertissime reliquijs pristinae libertatis tribuit nolle peccare, etsi præ voluntatis illius infirmitate adhuc à peccatis abstinere non possit, sed per gratiam conferri debeat. Vnde sese explicando subiungit: gratia verò efficit ut non tantum velimus rectè facere, sed etiam possumus, non viribus nostris, sed liberatoris auxilio.

Porro sub isto genere non solum illud generale votum bene vivendi comprehenditur sed etiam omnium virtutum similes inefficaces actus ac desideria; ut quibus desiderat aliquis esse castus, continens, iustus, temperans, patiens, humilis, cæterarumque virtutum actus exercere, sed oppressus vitij præ virium infirmitate non potest. Huiusmodi quippe imperfecte voluntatis actus, ipsa oratio quam ab homine fundi posse volunt pro impetranda sanitate seu operandi facilitate complectitur. Nam sicut nemo Medicum pro restituenda sibi videndi vel ambulandi facultate rogare potest, nisi haberet videndi ambulandique voluntatem, ita nemo videtur posse pro castitatis, temperantiæ, iustitiæ, cæterarumque virtutum sanitate preces fundere, nisi habeat imperfectum saltem castè, temperanter, iusteque vivendi desiderium. Quam sententiam videtur expressius docuisse Cassianus quando decima tertia Collatione dicit: Ut autem evidentius clare & etiam per natura bonum quod beneficio creatoris indultum est nonnunquam bonarum voluntatum prodire principia, qua tamen nisi à Deo dirigantur ad consummationem virtutum pervenire non possunt Apostolus testatur dicens: Velle enim adiacet mihi, perficere autem bonum non invenio. Apostolus enim de cuiusvis vitij repugnantia loquitur; per quam voluntas boni quam in se esse sentiebat non

Y

In Epist. ad
August.